idA
in dit Amsterdam maandblad van Drongengroep idA Amsterdam
jaargang 36
maart 2017
3

THEMA:
BEELD EN WERKELIJKHEID

De kleitablet van Plato – 2
Iets meer van Abel J. Herzberg – 3
Door een kleinschalliger opzet krijg je een fijnere maatschappij – 4
Gemeente in beweging – 5
Vele gesichten – 6
In Memoriam – 7
Fotoboord – 8
Column – 9
Lied van de maand – 10
Agenda – 11
Gedichtenten – 12
Collectebestemmingen – 12

Ceci n'est pas une pipe

Door John van der Heide

"Is dit geen pijp?", vraag een bezoeker aan Magritte. Verbaasd over die vraag, zei hij: "Nee, natuurlijk niet, probeer hem maar eens te stoppen! Als ik wonder heet genoeg, dan heet ik gelogen?".

In de kortstokkamer staat ik in Centre Pompidou voor het bewuste, iconische schilderij. De pijp glimt me tegemoet en Magritte is ernst in zijn schilderijen aanwezig.

Zoals ook in de andere musea die ik bezocht meestal me, staande voor een bekend kunstwerk weet niemand een over de hele wereld als mooiste voor nemen om dat te gaan zien, een soort ontmoeting. Ze geduldige dat dit wordt een leug dook was houdt me ook bezig.

Magritte speelt een voorspelletje met de bezoeker: in letterlijke zin is het inderdaad geen pijp, maar een schilderij waarop een pijp is afgebeeld. Ook zal iedereen die je vraag: 'Wat is dit?' zeggen dat het een pijp is. Magritte laat trouwens zien dat de mens alleen kan omgaan met de werkelijkheid door deze indirect te beschrijven, door lekens of door taal te gebruiken.

Het schilderij draagt officieel de titel 'La trahison des images', in het Nederlands is dat 'Woordbreuk der beelden', maar in de volksmond is het "Ceci n'est pas une pipe". Magritte is vooral bekend door dit werk maar hij heeft natuurlijk nog veel meer gemaakt. In de tentoonstelling in Centre Pompidou (Bc) is al afgelopen is het oeuvre van Magritte ingedeeld in vijf belangrijke thema's die in zijn werken naar voren komen: vaste schedels, gordijnen, voorden en lichamen. Aan de hand van deze thema's laat de expositie zien hoe Magritte denkt over kunst, werkelijkheid en geldbeeld.

Ik stuurde een appje van het schilderij naar Essenie van Dunné met de 'opdracht': "Denk daar maar eens over na." Ik kreeg een mooie reactie van haar waardoor ik meerd dachten aan de zogenaamde atheïstische dominee Klaas Hendrikse die beweert dat God niet bestaat, mij spreekt eigenlijk, net als Magritte, een soort voorspelletje.

In de wijsbegeerte kijken we daar al lang niet meer van op: de opvatting dat God aanwezig kan zijn en zonder mensen niet bestaat maar toch ervaren kan worden in allerlei belevenissen en gebeurtenissen door iedereen op een eigen manier. Ik denk dat we dat in de gemeente met elkaar steeds weer oefenen, dat God bestaat uit onze beelden van God.